

то, сплатити «збір» за послугу на місці. Важливим питанням є і необхідність надання адміністративних послуг в максимально-короткі терміни, що виключає їх подрібнення на окремі платні послуги. Також підводячи підсумки, слід відмітити і питання гарантування з боку держави можливості здійснення контрольних функцій у відношенні органа чи посадової особи, що надає адміністративну послугу. Тут важливі два моменти. По-перше, можливість адміністративного оскарження конкретного акта (в той орган, який його видав, або до вищого виконавчого органу). По-друге, можливість оскарження акту в судовому порядку на предмет його законності.

Список використаних джерел

1. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / автор-упор. В. П. Тимошук. – К. : Факт, 2003. – 496 с.
2. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Ін-Юре, 2002. – С. 245–262.

УДК [35.072.6:654.1](477)

НЕВЯДОВСЬКИЙ ВЛАДИСЛАВ ОЛЕГОВИЧ

старший викладач кафедри адміністративного права та процесу факультету з підготовки фахівців міліції громадської безпеки ХНУВС

ЗНАЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ТА НАГЛЯДУ ДЛЯ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ЯК ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Процес становлення в Україні демократичної, соціальної, правової держави, найвищою соціальною цінністю якої є людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека [1], безпосередньо пов'язаний із наявністю механізму правового регулювання суспільних відносин, що вимагає від держави застосування спеціальних заходів, у тому числі і контролю, з метою підтримання функціонування державних інститутів і, відповідно, нормального життя людей.

Для з'ясування питання місця та ролі контрольних заходів у розбудові нашої держави, необхідно, перш за все, встановити етимологію слів «контроль» та «нагляд», визначити різницю між ними.

Словник іноземних слів дає походження слова контроль (від французького «controle») та визначає його як перевірку чи спостереження з метою перевірки [2]. Французьке «controle» утворилося від складання двох латинських слів: «contra» та «role». «Contra» – це префікс, що означає «протидію», «протилежність», а «role» – міра впливу, значення, ступінь участі в чомусь. За таких обставин слово «контроль», окрім «перевірки» чи «нагляду з метою перевірки», означає і «протидію». Очевидно, протидія ця спрямована на небажаний результат з метою його усунення. Тому буде більш правильно слово «контроль» тлумачити як перевірку, а також спостереження з метою перевірки для протидії чомусь небажаному, тобто виявлення, попередження та припинення протиправної поведінки з боку будь-кого [3, с. 37].

Проте слід зауважити, що зміст терміна «контроль» у тлумачних словниках розкривається через термін «нагляд». Маємо і зворотну ситуацію, за якої термін «нагляд» визначається за допомогою терміна «контроль». Те, що терміни «конт-

роль» та «нагляд» є дуже близькими один до одного, підтверджує В. Т. Бусел [4, с. 931]. У звичайному розумінні значення цих слів однакове: спостереження (тимчасове чи постійне) з метою нагляду, перевірки за ким-небудь (або чим-небудь), за дотриманням якихось правил [4, с. 992, 931]. Їх поєднує і спільна мета – забезпечення законності та дисципліни.

Слід загострити увагу на тому, що законодавець найчастіше поняття нагляду та контролю не розмежовує. Так, ст. 19 Закону України «Про телекомунікації» встановлює, що нагляд за ринком телекомунікацій здійснюється шляхом контролю за якістю телекомунікаційних послуг та шляхом контролю за додержанням суб'єктами ринку телекомунікацій законодавства, стандартів та інших нормативних актів у сфері телекомунікацій [5]. Поєднуються поняття «контроль» та «нагляд» в більшості нормативно-правових актів.

Існує точка зору, відповідно до якої контроль слід розглядати як самостійну гілку влади. Уперше таку думку висловив видатний китайський вчений Сунь Ятсен ще на початку ХХ ст. Результатом такого міркування стала його праця «Конституція п'яти гілок влади», де він виділяв, окрім трьох класичних (законодавчої, виконавчої та судової), і самостійні: «екзаменаційну» та «контрольну» влади. Ця теорія знаходить і сьогодні багатьох прихильників, серед яких і професор В. М. Гаращук. Проте «екзаменаційна» влада відкидається тими ж прихильниками, а тому можемо говорити про часткову прийнятність даної теорії, яка має повне право на існування. Головною відмінністю контролю від нагляду, на думку професора В.М. Гаращука, є те, що «контролюючий орган, на відміну від наглядового, має право втручатися в оперативну діяльність підконтрольного об'єкта (іноді аж до підміни собою його керівного органу), а також те, що контролюючі органи мають право притягувати винних до правової відповідальності» [6, с. 45].

Як підкреслює О. Ф. Андрійко, контроль є об'єктивним суспільним явищем, результатом його розвитку, без якого воно не може обійтися в подальшому. Контроль виступає невід'ємною частиною розвитку суспільства [7, с. 24].

Поряд із широким поняттям контролю як діяльності, що має місце в роботі усіх державних органів і є суспільним явищем, контроль розглядають і звужено – як діяльність органів контролю в певній сфері діяльності суспільства, які в межах своїх повноважень наділяються функцією контролю, що є основним видом їх роботи, і які за допомогою призначених їм форм, методів та визначених процедур здійснюють контроль [7, с. 27].

У своєму підручнику О. Ф. Андрійко, наприклад, спочатку вказує, що нагляд є видом діяльності відповідних органів, близьким до контролю. Але тут же висловлює думку про нагляд як окрему форму (вид) контролю, що має свої особливості: нагляд здійснюється державними органами щодо об'єктів, які їм організаційно не підпорядковані, тоді як контроль стосується підпорядкованих суб'єктів; у процесі нагляду застосовуються заходи адміністративного впливу, тоді як за результатами контролю можуть застосовуватися і заходи дисциплінарні; адміністративний нагляд здійснюється за дотриманням відповідними суб'єктами норм і правил, тоді як контроль – за діяльністю підконтрольних об'єктів у цілому чи окремими її аспектами [8, с. 349–350].

Д. М. Бахрах зазначає, що «наглядова діяльність є складовою частиною державного управління. Її головне завдання – забезпечити якість продукції, послуг і безпеку громадян, суспільства і держави. Відомо, що контроль містить у собі нагляд за

Адміністративне право України: сучасний стан та шляхи розвитку. Харків, 2012
законністю і доцільністю діяльності, її оцінку з позицій соціально-політичних, організаційно-технічних, наукових, правових. Але в багатьох випадках заради забезпечення свободи громадян, виконання обов'язків підприємствами та організаціями контрольні повноваження суб'єктів влади обмежуються – їм надається можливість здійснювати лише нагляд. У тих же випадках, коли між тими, кого перевіряють, і тими, хто перевіряє, немає організаційної підпорядкованості, зведення контролю до нагляду потрібне для запобігання втручання в оперативну діяльність суб'єктів влади, які не відповідають за її наслідки» [9, с. 40].

На нашу думку, саме позиція Д. М. Бахраха є найбільш прийнятною та актуальною для сьогодення, оскільки побудова в Україні правової держави, перехід на ринкові відносини та прагнення інтеграції до Євросоюзу вимагає чіткого розподілу понять «контроль» та «нагляд» і, відповідно, скорочення державного втручання як у діяльність організацій, так і в життя громадян шляхом розширення меж нагляду за рахунок звуження меж контролю.

Список використаних джерел

1. Конституція України : закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141. – Зі змінами та допов.
2. Словарь иностранных слов и выражений / [редкол.: Е. С. Зенович ; Изд. «Астрель»]. – М. : АСТ, 2004. – С. 778.
3. Связь. Законодательство. Документы и комментарии // Закон и право. - 1999. - № 2. - С. 3- 119.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
5. Про телекомунікації : закон України від 18 листоп. 2003 р. № 1280-IV // Офіційний вісник України. – 2003. - № 51. – Т. 1. – Ст. 2644. – Зі змінами та допов.
6. Гаращук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні / В. М. Гаращук. – Х. : Фоліо, 2002. – 172 с.
7. Андрійко О. Ф. Стан, зміст і перспективи розвитку адміністративного права України / О. Ф. Андрійко // Часопис Київського університету права. - 2005. - № 4. - С. 126- 131.
8. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. / [ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова) та ін.]. – Т. 1 : Загальна частина. – К. : Юрид. думка, 2004. – 584 с.
9. Бахрах Д. Н. Важные вопросы науки административного права / Д. Н. Бахрах // Государство и право. – 1993. - № 2. – С. 32- 43.

УДК [342.95:343.4–055.2](477)

НІКОЛАЙЧУК АЛЬОНА ІГОРІВНА

здобувач ХНУВС

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК ВІД НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Домашнє насильство – це серйозний злочин, який регулярно призводить до госпіталізації і смерті жертв. Половину усіх насильницьких дій щодо жінок скоюють нинішні або колишні партнери. Хоча про багато випадків домашнього насильства жертви не повідомляють, важливо не забувати, що багато жінок наважуються на це.